

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Илия Илиев Кожухаров

департамент: „Кино, реклама и шоубизнес“ към НБУ

професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство,

научна специалност „Кинознание, киноизкуство и телевизия /

графичен дизайн/“

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”

в Нов български университет в

професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство и

научна област 05.08.03. Кинознание, киноизкуство и

телевизия с кандидат Стоян Димитров Манчоров

Темата на дисертационния труд на Стоян Манчоров е:

**„Приложение на модерни техники в рисуването и софтуерните
решения в киното и телевизията“** с научен ръководител доц.

Станко Славчев Войков

Дисертационният труд на Стоян Манчоров, носещ заглавието „Приложение на модерни техники в рисуването и софтуерните решения в киното и телевизията“, още от корицата дава заявка за една задълбочена и същевременно интересна работа. Иновативната рисунка отлично илюстрира темата на докторантурата на едно добро абстрактно ниво. Трудът е добре структуриран. Тезата е развита в три глави, заключение, изводи, научни приноси и библиография. Заглавието напълно отговаря на съдържанието на дисертацията, която докторантът систематично и целенасочено е описал в 207 страници.

Във въведението докторантът представя предмета на изследване, обекта на изследване, целта на дисертационния труд и многобройните задачи, които очакват своето решение в дисертацията и успешно го намират. Предметът на изследването представлява цялостен анализ на

развитието на техниките за рисуване през вековете, постиженията и новите възможности на дигиталното изкуство.

Обект на изследване са многото разнообразни предизвикателства пред съвременния творец както и успешните практики за прилагане на възможностите на нова художествена техника в софтуера Adobe Photoshop.

Целта на дисертацията е да се докаже, че използването на традиционните техники за рисуване, интегрирани с модерните софтуерни решения, правят творчеството на дигиталния художник много по-интересно и значимо.

Задачите в дисертацията са многобройни и Стоян Манчоров последователно, систематично и успешно ги решава в целия научен труд. Ето някои от тях, които за мен определено представляваха интерес:

- да се анализира историческия път на развитие на рисунката и техниките за рисуване през различните епохи;
- да се проследят промените, които настъпват при традиционния художник в ерата на дигиталното изкуство;
- да се анализира дигиталното рисуване и психологическото му въздействие върху масовия потребител;
- да се анализират модерните техники в рисуването и софтуерните решения, които са необходими за творчеството на дигиталния художник;
- да се предложи нова художествена техника приложена в софтуера Adobe Photoshop;
- да се предложи организирана ефективна поредица от действия за приложение на новата техника в обучението на младите творци;
- да се организира и реализира педагогически експеримент за проверка на приложимостта и ефективността на разработения

инструментариум и за установяване на степента на постигане на очакваните резултати

Във въведението Стоян Манчоров анализира визуалните (изобразителните) изкуства и приложните изкуства като обяснява разликата между тях. Плод на визуалните изкуства са произведения от живопистта, керамиката, скулптурата, фотография, кино и телевизия, а „приложните изкуства по своята същност са функционално и естетически приложими в ежедневието – мебели, изделия от метал, текстил, дърво и др.” Дефинирането на предмета на изследване, обекта на изследване, целта на дисертацията и задачите на дисертацията са ясни, точни и целенасочени. Авторът не се впуска в излишни обяснения, а кратко и целенасочено дефинира проблематиката.

В първа глава Стоян ни запознава с историята на рисунката и нейното развитие във времето. Проявява завидна задълбоченост при изследването на разнообразните средства за рисуване през различните периоди на нейните проявления - от праисторическата епоха до съвременността. Разглежда и систематизира проблемите, свързани с периодизацията на рисунката, като се спира на всеки един от тях. Коректно цитира части от книгата „Чудната история на изкуството“ на изкуствоведа Драган Тенев, който изследва философията на праисторическия човек, рисуващ по стените на пещерите и по скалите. Той свързва „в едно цяло интересите и постиженията на ловеца и художника”, като описва и основните цветове, използвани за рисуване – черен, червен, жълт и кафяв, а в Древен Египет към тези 4 цвята са прибавени още 3: бял, син и зелен. В тази глава са цитирани и откъси от руската поредица „Малая история искусства“ от 70-те години на миналия век, руския автор Мириманов и още много други. В историята на рисунката са разгледани основни техники, появяващи се и развиващи се, през вековете. С това се доказва нейната основополагаща роля за възникването, развитието и утвърждаването

на изобразителните и приложните изкуства. Към края на XVIII век традиционното изкуство и по специално живописата достига своя предел в техниките, средствата и възможностите за изява, тъй като нищо ново не се добавя към класическото „старо” и именно това води до търсенето на нови техники.

Целта, която си поставя докторантът в тази част, а именно „да докаже, че рисунката играе основополагаща и значителна роля за възникването, развитието и утвърждаването на изобразителните и приложните изкуства”, е постигната с убедителни аргументирани доказателства и множество визуални примери. В тази част се вижда едно обстойно и задълбочено познаване на историята на рисунката както и добър избор на цитирани авторитетни издания и автори.

Във втора глава „Дигиталното изкуство - предизвикателство или нова реалност”, авторът коментира дигиталното изкуство и влиянието, което оказва върху редица творчески изяви. Тук навлизането на новите техники и заместването на старите са подробно описани. С тези нови условия за работа нараства и конкуренцията между традиционния и дигиталния художник в сферата на визуалните изкуства. Манчоров показва едно добро познаване на възможностите на цифровата живопис и нейните проявления във фотографията, анимацията, телевизията, киното, рекламата и дизайна. Подробно е представено приложението на дигиталните технологии във визуалните изкуства - живопис, акварел, цифровата стенопис, фотография, класическа анимация и игрално кино. Разгледани са съществуващите техники и решения, като са предложени и нови творчески подходи. В тази глава Стоян Манчоров обръща особено внимание на класическата и цифрова анимация; дигиталното изкуство в игралните филми и прилагането на дигиталните технологии във визуалните изкуства.

Целта „да се докаже, че цифровите технологии могат значително да променят начина за творчество и възприемане на постиженията на

изкуството” е добре обоснована и аргументирано доказана. Направени са и коректни изводи и препоръки, които засягат бъдещите млади творци, обучаващи се в средни и висши училища.

В третата глава - „Модерни техники в рисуването и софтуерни решения” са разгледани „възможностите за съчетаване на традиционното с дигиталното изкуство в обучението”. В тази глава е представен проведен експеримент с ученици от Частна профилирана гимназия „Образователни технологии“. Точно този експеримент най-точно подчертава методиката на изследване на авторът – от теоритични познания към практически резултати. Като доказателство за ефективната употреба на този подход е представена нова художествена техника приложена в софтуера, както и всички нейни особености за приложение. „Разгледани са цветознанието, RGB и СМΥΚ цветовете режими, разделителната способност и различните размери на изображението. Разяснена е работата със слоеве и с арт четки от програмата Adobe Photoshop. Демонстрирани са различни начини за преобразуване на снимка в картина нарисувана с бои”. „Методът, използван в научния експеримент е описателно, теренно, качествено изследване. То дава възможност на изследователя сам да проведе експеримента, да преживее лично проблемите и резултатите, в една естествена среда, с ясни цели и задачи.”

Целта, която обективно и точно е доказана с успешния експеримент, е да обоснове необходимостта от нова методология в обучението. Авторефератът на Стоян Манчоров е написан в съответствие с правилата и изискванията за написването му. В него адекватно е отразено разширено резюме на съдържанието както и изводите и приносите на доторския труд.

Дисертационният труд на Стоян Манчоров показва, че притежава задълбочени теоретични знания по специалността си и определено има възможности за самостоятелни научни изследвания.

Дисертацията е комплексно и изчерпателно изяснена. Трудът на Стоян Манчоров има неоспорими научни приноси: Систематизиран е историческия преглед на развитието на рисунката през вековете до днес. Анализирани са традиционното визуално изкуство и агресивното налагане на дигиталното изкуство. Въз основа на изложеното в първа и втора глава и постигнати практически резултати се обосновава необходимостта от нова методология в обучението. Улеснява техническия процес за изграждане на собствена живописна картина в дадения софтуер. Изложеното в трета част е елемент от теоретическото и практическо обучение, използвано от него в Частна профилирана гимназия „Образователни технологии“ гр. София и в Нов Български университет по Adobe Photoshop, изобразително изкуство и графичен дизайн. Практическият резултат е изложбата „Третата вълна“. Поставя акцент върху заместване на скъпите художествени материали и компютърни периферни устройства с техника от ежедневието. В процеса на изследването е установена тясната връзка между минало и настояще. Новите технологии и добрите резултати от тях са в много близка взаимозависимост с творческите постижения от миналото. Съществува силна връзка между традиционното рисуване и съвременното дигитално изкуство и премереният баланс между тях неминуемо ще доведе до успех.

Заключение:

Представената теоретико - практическа разработка притежава необходимите качества и препоръчам на Уважаемото научно жури да присъди на Стоян Манчоров научната и образователна степен “Доктор”.

Дата: 31.08.2018 г.

Рецензент:.....

/доц. д-р Илия Кожухаров/